

מבצע "חרבות ברזל" – מגמות ברשתות החברתיות במזרח ירושלים

עדכון דו-יומי – 1-2 בנובמבר 2023

-פנימי-

עימותים ומעצרים בא-סוואנה וא-טור

- כבר שבוע ששכונת א-סוואנה נמצאת במוקד הכותרות בתקשורת המזרח ירושלמית, זאת בשל "הפלישות המתמשכות של כוחות הכיבוש אל השכונה והתקיפות נגד תושביה - בליווי מתנחלים מההתנחלות בית אורות". על פי הדיווחים, עימותים אלימים נרשמו ביום שני [30.10] סמוך לביתו של אדם אבו אל-הווא, מבצע פיגוע הדקירה בדרך שכם "שהוצא להורג על ידי כוחות הכיבוש", זאת בנוסף למעצרים של שני אסירים משוחררים תושבי השכונה.
- ביום שלישי [31.11] בלילה דווח על שחרורם של שני העצורים. אחד מהם, החוקר נאסר אל-הידמי, שוחרר בתנאי שיורחק לגדה המערבית, והשני, יעקוב או עסב, לאחר שלמשפחתו נמסרו קנסות לתשלום "ונהלים נוספים שנובעים מרצון לנקום".
- בנוסף, באותו ערב פרצו בא-טור עימותים בין צעירי השכונה לכוחות הביטחון, שכללו "ירי אקראי של רימוני גז וריסוס בואש ברחובות". כמו כן, דווח על ירי של כדורי גומי לתוך בתי התושבים, ובהמשך, גם על ירי חי ועל שישה פצועים.

על פי הפרסומים ברשתות, העימותים שנרשמו בא-טור וא-סוואנה היו חריגים, והסיבה לכך היא ככל הנראה הפיגוע שביצע אדם אבו אל-הווא. עם זאת, כפי שקיים חשש מצעירים שיקבלו השראה מהפיגוע, קיים גם חשש מקבלת השראה מהעימותים בשכונות - שעלולה להוביל להתרחבות החיכוך למוקדים נוספים בעיר.

טענות לרדיפת התושבים מצד המשטרה

- "אני סבור שתושבי ירושלים נוהגים בסבלנות, למרות שכל לילה יש עימותים עם הכיבוש", טען הפרשן והפובליציסט ראסם עובידאת בריאיון מיום רביעי [1.11], "זאת על אף האימה שהכיבוש מנסה להטיל עלינו כשהוא עוצר כל מי שחשוד בהסתה ברשתות החברתיות". בדבריו, הזכיר עובידאת את דבריו של מפכ"ל המשטרה, קובי שבתאי, על מדיניות המשטרה ביחס לפרסום תכנים מסיתים, והסביר כי "התושבים מפחדים להיות מגורשים מירושלים - מה שגורם לעימותים ברחבי העיר להימשך".
- "מה קרה הלילה בירושלים?", נשאל באחד מדפי החדשות ביום חמישי [2.11] בבוקר, "כוחות הכיבוש סגרו את מחסום שועפאט לשני הכיוונים והשליכו רימוני גז בסביבתו. הם גם פלשו לסילוואן והתעללו בצעירים לאחר שערכו עליהם חיפוש, ובנוסף לעימותים המתמשכים בא-סוואנה הם עצרו שבעה תושבים".

טענות שקריות על פריצה משטרתית לבי"ס בג'בל מוכבר

- במסגרת "גל המעצרים המכוון נגד תושבי מזרח ירושלים", נטען ברשתות כי ביום שלישי [31.11] "שוטרי הכיבוש פלשו לבית הספר התיכון לבנות בשכונת ג'בל מוכבר", וחיפשו בטלפונים של המורות תכנים הקשורים ל"מערכת מבול אל-אקצא" - מה שאילץ אותן להפסיק את יום הלימודים בבית הספר ולשלוח את התלמידות הביתה.
- עם זאת, בדף הפייסבוק של ועד ההורים בג'בל מוכבר הכחישו את הידיעה הזו, וכתבו כך: "מביש שחלק מעמודי החדשות מפרסמים חדשות כוזבות הרחוקות מהאמת, ללא שום אחריות, ומפחידים הורים של תלמידים שסובלים מהתנאים הקשים שעוברים עלינו. אנו פונים להורים בבקשה שלא לשים לב לחדשות

הכזב ולשמועות הזדוניות הללו [...] ומבקשים מהם להתעדכן אך ורק דרך דף הפייסבוק הרשמי של ועד ההורים".

הסיפור הנ"ל מזקק את הפער בין הדיווחים של שופרות חמאס, שמכוונים לאג'נדה מסוימת מבלי לקבל אחריות על השלכותיה, לבין הגופים הירושלמים השכונתיים, שמעוניינים לשמור ככל הניתן על שגרה ולדאוג לשלומם של תושבי השכונות - גם במחיר של חשיפת אמיתות שמנוגדות להלך הרוח הפלסטיני הלוחמני.

פריצה לבתים של אסירים משוחררים והחרמת רכוש

- ביום רביעי [1.11] בבוקר "פתחו כוחות הכיבוש במבצע רדיפה של משפחות אסירים ואסירים משוחררים", וברשתות סופר כיצד הכוחות "פלשו לבתים, קרעו ספרי קוראן והחרימו תכשיטי זהב שנשות המשפחה ענדו על גופן". על פי הדיווחים, הסיבה למבצע היא "יישום של חוק הטרור", וסופר כי במהלכו "כלי רכב וסכומי כסף הוחרמו על ידי הכיבוש, שמאמין שאלו הגיעו מהרשות הפלסטינית כפרס על ביצוע פעולות טרור".
- "היום הצבא הגיע אלינו, והופתענו מכך שהם הגיעו ולקחו כסף", סיפר האסיר המשוחרר אחמד ח'אלד אבו אל-הווא, ופירט כי סכום נכבד מהכסף נשמר על ידו לטובת חתונתו - שהייתה אמורה להתקיים בעוד כחודש.
- "גניבה בחסות החוק", נכתב בפוסט אחר, בו הופיע סרטון שפרסמה "משטרת הכיבוש" המתעד את החרמת רכוש התושבים ש"פלשו אליהם הביתה".

סוגיית השבתת הלימודים בבתי הספר

- "קריאות לשביתה כוללת בירושלים ביום רביעי [1.11] כמחאה על הטבח במ"פ ג'באליה והמשך התוקפנות על עזה", פורסם ברחבי הרשת.
- בדף הפייסבוק של ועד ההורים בכפר עקב נכתב כי "לאור הזוועות והפשעים שבוצעו בדם קר נגד ילדים ואנשים חפים מפשע, ובתגובה לקריאות לאבל בכל הארץ, הלימודים בכפר עקב יושבתו ביום רביעי [1.11]", ובתגובות, איחלו הגולשים "רחמים לאלו שנפלו כשהידיים". לצדם, נרשמו גם תגובות של גולשים המתנגדים לשביתה, כמו לדוגמה גולש שכתב כך: "איך בתי הספר קשורים לשביתות האלה? מה התלמידים מרוויחים כשבתי הספר נסגרים? לא חבל עליהם? הולכים לבית הספר ליום אחד ואז נמצאים עשרה ימים בחופש. אם באמת אכפת לכם מהתלמידים אל תסגרו את בתי הספר, אחרת הם סתם משחקים ברחובות". בתגובה לאותן טענות, כתב גולש אחד כי "כל מי שהחלטה לא מוצאת חן בעיניו שותף לרצח בעזה - בכונה או שלא בכונה", והוסיף שיש כאלה ש"מפחדים על הלימודים של הילדים שלהם כשילדים אחרים מושמדים".
- בדף הפייסבוק של ועד ההורים בג'בל מוכבר לעומת זאת, פורסם פוסט המדגיש כי לוועד ההורים יש סמכות חוקית להכריז על שביתה אך ורק בתגובה לסוגיות הקשורות לבתי הספר בשכונה, ולא בתגובה למצב פוליטי כזה או אחר. "למשפחות של התלמידים יש זכות להחליט אם הן שולחות אותם לבית הספר או לא", נכתב.
- בפוסט אחר שפורסם בקבוצת הפייסבוק 'אסק ג'רוזלם', שאל גולש האם הלימודים מתקיימים ביום רביעי כסדרם, ונענה כי ועד ההורים הכללי לא פרסם הודעה רשמית ושעל ההורים לשלוח את ילדיהם לבתי הספר - "גם לאלו של העירייה".

ניתן לראות בפוסטים האלו כי לצד ההזדהות עם תושבי עזה, רבים מההורים הירושלמים מעוניינים לעשות כל מה שניתן על מנת לשמור על שגרת הלימודים של ילדיהם - גם במידה של יציאה (פומבית או אנונימית) נגד הקולות הבולטים הקוראים לסולידריות בכל מחיר.

מחויבות בתי העסק לשביתה

- ביום רביעי [1.11] ברשתות החדשות הוצגה השביתה כמקיפה וכוללת, ופורסמו תמונות רבות של בתי העסק הסגורים והרחובות הריקים.
- עם זאת, בפוסטים אחרים שאלו גולשים על השביתה, הן על בתי הספר והן על בתי העסק, ובתגובות שאלו כמה גולשים על הסיבה לשביתה. "מי ששואל למה יש שביתה - תכתבו לי בבקשה את שם הכוכב שאתם חיים עליו כדי שאוכל לענות לכם", כתב בכנס אחד הגולשים, ונענה כי ייתכן וישנם אנשים שמבררים פרטים על השביתה בגלל מקרים דחופים כמו תור לרופא, "ולא כי סתם מתחשק להם לצאת לקניות".
- בפוסט אחר של גולש ששאל האם ישנם מקומות פתוחים להחלפת כספים, ענה גולש אחר כי "אין מה לדאוג - רוב הסוחרים בירושלים רעבים ללחם ופתוחים", וגולש אחר סיפר כי ישנם מקומות שסגורים וישנם מקומות שלא.

בעוד שברשתות החדשות ובשופרות חמאס מודגשת מחויבותם של תושבי ירושלים לשביתה, בפועל תמונת המציאות שונה בהרבה, כך שהמשבר הכלכלי שפוקד את תושבי ירושלים משמעותי יותר מכל צעד מחאתי סמלי ואידיאולוגי.

תגובה לידיעה על הכוונה להכריז על 'אל-קסטל' גוף תקשורת עוין

ברשת החדשות הפלסטינית 'אל-קסטל', המתמקדת בסיקוריה בנעשה בירושלים, דיווחו על "כוונת הכיבוש לאסור עליה [על צריכה של התכנים המפורסמים בה] ולהכריז עליה כעל גוף תקשורת עוין". בהצהרה שפורסמה ביום שלישי [31.10] מטעם הרשת נכתב כי הנהלת 'אל-קסטל' מגנה את הצעדים הננקטים נגד התקשורת הפלסטינית, והודגשה עצמאותה של הרשת כגוף "הרשאי לסקר את האירועים בצורה חופשית ומבלי להשתייך לשום ארגון". בהמשך, הוסבר כי מיתוג הרשת כעוינת נועד להשתיק את התקשורת הפלסטינית, והודגש כי על גופי התקשורת האחרים לגנות את "הניסיונות של הכיבוש לפגוע בתקשורת הפלסטינית".

עומסי תנועה כבדים במעבר קלנדיה

- על אף פתיחתו של מעבר קלנדיה לתנועה של כלי רכב והולכי רגל, "אלפי ירושלמים תושבי כפר עקב התלוננו על ההשפלה היומיומית שהם חווים במחסום". לדברי כמה מהם, "סגירת המחסומים בשעות הבוקר והערב מונעת מהתושבים לחיות את חייהם, ללכת לעבודה ולבתי הספר", והם סיפרו כי סגירת המחסומים נועדה "להקל על עדרי המתנחלים, לכלוא את הפלסטינים כמו כבשים, ולהפריד בין צפון הגדה המערבית לבין דרומה". בנוסף, נכתב כי התושבים "קוראים לרשויות הרלוונטיות לקחת אחריות ולהגיע למחסומים מדי בוקר - על מנת לראות את הסבל שחווים התושבים מדי יום".
- בקבוצת הפייסבוק של כפר עקב מתפרסמים מספר רב של פוסטים בהם שואלים הגולשים על המצב במחסום קלנדיה, ובתגובות, מספרים הגולשים על פקקי תנועה כבדים - בנתיב של המכוניות ובמעבר של הולכי הרגל - וטוענים כי "כל חצי שעה מכניסים רכב אחד". על פי שעות פרסום הפוסטים, ניכר כי הפקקים מתחילים בשעה מוקדמת בבוקר.

מלבד הפגיעה בשגרת החיים של התושבים, שעלולה בתורה להוביל למרמור בשכונות מזרח ירושלים, אנו רואים כיצד סגירת המחסומים ממוסגרת בידי שופרות חמאס כניסיון להפריד בין צפון הגדה לדרומה - טענות המושמעות נגד ישראל גם בימי שגרה.

הריסת אורות סוסים בבית חנינא

ביום חמישי [2.11] עם שחר תועדו "דחפורי הכיבוש הורסים אורות סוסים השייכת למשפחתו של צלם העיתונות העצור, עבד אל-כרים דרוויש, בשכונת בית חנינא", וסופר כי אל ההריסה "הצטרפו קבוצה של מתנחלים בלבוש אזרחי - שצפו בהריסה". בהמשך הדיווח, נכתב כי דרוויש נעצר לפני כשבוע, וש"כעת הכיבוש שם לעצמו למטרה לפגוע ברכוש של משפחתו".

הסמיכות שבין מעצר הצלם לבין הריסת המבנה של משפחתו מתדלקת את טענותיהם של תושבי מזרח ירושלים, שמאמינים כי האכיפה של המשטרה נעשית בשרירותיות ומונעת מנקמה.

היחס של השוטרים המוצבים באל-אקצא למבקרים יהודים

בסרטון שהופץ ביום חמישי [2.11] נראה שוטר שמבקש בנועם מאחד מהיהודים המבקרים במסגד אל-אקצא שלא לעשות תנועות של תפילה, ולצדו נכתב כי "זה היחס שהמתנחלים זוכים לו מצד משטרת הכיבוש", בעוד שלפלסטינים אסור להיכנס למסגד וכש"חלקם מוכים באכזריות על ידי כוחות הכיבוש בעיר העתיקה ובסביבותיה".

גרפיטי ודגלי פלסטין בשכונת מאה שערים

ביום רביעי [1.11] פרסמו ברשתות הפלסטיניות בגאווה את התמונות משכונת מאה שערים, בהם מתועדים דגלי פלסטין שנתלו ברחובות וכתובות גרפיטי שרוססו על ידי תומכי נטורי קרתא, וסופר כי "כוחות הכיבוש פלשו לשכונה על מנת להסיר את הדגלים ולמחוק את הכתובות".

המלצה לזוגות המזרח ירושלמים שדחו את החתונות שלהם

בקבוצת הפייסבוק של תושבי כפר עקב פורסם פוסט הפונה "לכל מי שדחה את החתונה שלו בגלל המצב", בו מומלץ לא לחכות לאחרי המלחמה אלא לערוך חתונה קטנה - "גם אם ישתתפו בה רק 20 אנשים ולא יהיו שירים". לדברי הממליץ, "לפני 22 שנים אנשים התחתנו בסלון של הבית שלהם - ויש בכך ברכה מיוחדת". בתגובות, התפתחה מחלוקת בין הגולשים על הצעתה של כותבת הפוסט, שגלשה לדיון אודות אופיין הראוותני של חתונות גם בימי שגרה.